

PIXI-udgave

ÅLANDET

en vision for Skjern Å og dens vandopland

Skjern Å

Stakroge

Sandet

Skarrild

Karstoft

Herning

Kollund

Høgild

Fasterholt

Kølkær

Skjern Å

Skjernåens
udspring

Projektets regionale vision er at gøre det muligt at færdes omkring, på langs og på tværs af Jyllands karaktergivne landskabstræk: Kystlandet, Den Jyske Højderyg, Gudenåen og Skjern Å.

EN LANDSKABSFORTÆLLING

Skjern Å og dens mange tilløb afvander et område svarende til mere end 11% af Jyllands areal. Projektets overordnede vision er at sætte dette helt enestående landskab på det mentale landkort. At gøre det vandrige og landskabeligt varierede økosystem, vi kalder for Ålandet, til et sammenhængende landskabsrum tilgængeligt for alle.

Projekt vil sætte Ålandet på danmarkskortet, ligesom Søhøjlandet, Kronjylland og Himmerland er blevet en naturlig del af fortællingen om Jylland. Disse egnsdele er karakteriseret ved, at de har hver deres særlige landskabstræk og kulturelle identitet. Målet er, at de mennesker, der bor i Ålandet, og de mange besøgende fra både ind- og udland, som kommer rejsende hertil, skal

have lettere adgang til at opleve egnens natur- og kulturværdier. Det skal være muligt at kunne bevæge sig nemt rundt i landskabet ad det naturlige blå-grønne netværk, som vandløbene har skabt.

Projektet vil forbinde de mange naturlige og kulturelle herligheds værdier både på langs og på tværs af vandets veje, så fortællingerne om Ålandets unikke landskaber og steder bliver mere nærværende. Fysisk og mentalt at åbne det sammenhængende landskabsrum op for alle og fortælle dets mange fascinerende historier, om hvordan mennesker i årtusinder har levet i og af naturen. Historien om variationen i den midt- og vestjyske natur fra morænebakkernes fede jorde i øst til de udstrakte strandenge i vest. Historien om de mange særlige steder, som områdets mennesker har skabt og formet gennem generationer. Historien om sammenhold og hverdagsliv i de mange små lokalsamfund der er opstået langs vandets veje fra den

jyske højderyg til Ringkøbing Fjord. Og ikke mindst at danne afsæt for udviklingen af nye fortællinger om livet i det vidtforgrænsede landskab, som projektets initiativtagere har kaldt for Ålandet. At fortælle en levende historie der peger frem og giver næring til udvikling af nye steder og genopdagelse af slumrende værdier. En fortælling om lokal virkelyst og stolthed over tilknytningen til egnens særegne kultur og helt enestående landskab.

Det er et ambitiøst projekt, men strategien er relativ enkel. Ålandets natur- og kulturhistorie skal optegnes. De mange både kendte og ukendte, små og store, glemte og uopdagede steder, naturværdier og fortællinger skal kortlægges og samles i en overskuelig registrant, der kan danne grundlag for en sammenhængende og koordineret udviklingsstrategi. Det er vigtigt, at fortællingen om Ålandet gøres tilgængelig.

De mange både kendte og ukendte, små og store, glemte og uopdagede steder, naturværdier og fortællinger skal kortlægges og samles i en overskuelig registrant, der kan danne grundlag for en sammenhængende og koordineret udviklingsstrategi. Det er vigtigt, at fortællingen om Ålandet gøres tilgængelig.

Skjernåens hovedvandopland omfatter otte øst- og vestjyske kommuner: Varde Kommune, Billund Kommune, Vejle Kommune, Hedensted Kommune, Silkeborg Kommune, Ikast-Brande Kommune, Herning Kommune og Ringkøbing-Skjern Kommune.

TRE ENKLE GREB

Rygraden i den overordnede vision, som Herning Kommune siden 2021 har arbejdet på at videreudvikle går i al sin enkelthed ud på at gøre det muligt at gå, cykle og sejle langs Skjern Å fra udspring til udløb. At tilgængeliggøre og aktivere den næsten 100 km lange naturlige blå/grønne infrastruktur for den brede offentlighed, udefrakommende turister og de mange mennesker der bor i det vidt udstrakte landskab. Projektet sigter derfor mod, at der på lidt længere sigt anlægges et sammenhængende stiforløb langs Skjern Åens hovedløb de ca. 100 km fra udspringet nær Tinnet Krat til udløbet i Ringkøbing Fjord.

Det lange seje træk med anlæggelse af et sammenhængende stiforløb skal kickstartes med lokal drivkraft. Der skal derfor arbejdes for at etablere en række aktivitets-, opholds- og overnatningssteder langs den kommende Skjern Å Sti, der kan fungere som stationer på vejen og samlingssteder for lokale beboere, instituti-

oner og landsbyfællesskaber. Nogle opholdssteder findes allerede, men trænger måske til et løft. Andre steder må der nye ideer til for at markere et nyt opholdssted.

Parallelt med dette taktiske træk bør der udarbejdes konkrete planer for, hvordan man kan forbinde den nye Skjern Å Sti til hele Ålandet. Arbejdsgruppen i Herning Kommune arbejder for, at der sammen med hovedsporet anlægges sløjfer ud i det omgivne landskab for at styrke fortællingen om Ålandet. Der skal etableres nye stier og genåbnes gamle kirkestier og andre historiske ruter, der fortæller levende historier om dengang og nu.

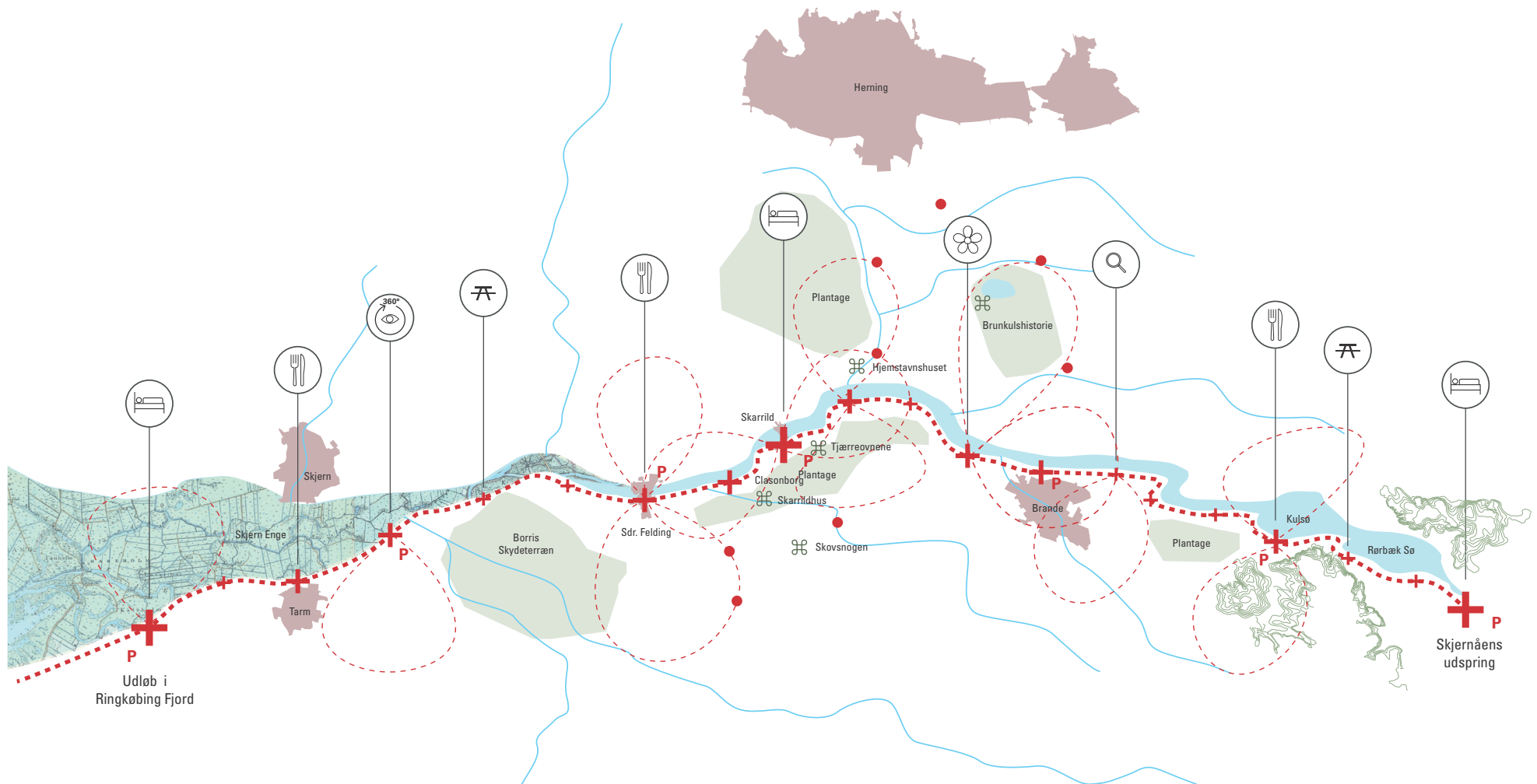
De tre fysiske indgreb og strategier kaldes for:

Stien - Stederne - Sløjferne

Skjern Å har ledet vand ad naturlige veje fra den jyske højderyg til Vestkysten i umindelige tider. De dybe

geologiske strukturer, der afvander Ålandet fra øst mod vest, er skabt af istiden for omkring ti-tusind år siden. Men det vidtstrakte landskab, som vandsystemet former på sin vej, er foranderligt. Ålandet er op gennem historien blevet ændret ved naturlige processer men også ved menneskelig indgriben. Projektets formål er ikke at fiksere landskabet i en bestemt fortælling.

Projektet anlægger det synspunkt, at landskabet fortsat skal have lov at ændre sig. Forandringer bydes velkomne, men det er hævet over enhver tvivl, at mere uberørt natur helt overordnet set vil gavne Ålandet, ligesom nye kulturelle aktiviteter også kan være med til at styrke det. Projektet ønsker at fremme kendskabet til landskabet og ændre forståelsen af området.

En stiforbindelse langs Skjernåens hovedløb fra udspring til udløb er rygraden i visionen om Ålandet. Stiforbindelsen skal gøre det muligt at færdes langs Skjern Å. Det skal være muligt at opleve en fremtidig Skjern Å Sti i sin fulde udstrækning, men stien skal også give den én-dags besøgende en særlig oplevelse og forståelse af Ålandet.

På naturlige steder langs ruten skal det være muligt at stoppe op for at spise, sove, benytte toiletet eller bare tage et hvil. Opholdsstederne er både eksisterende og nye steder langs Skjern Å Stien, og skal være med til at formidle det omkringliggende landskab og dets kulturelle spor.

Ålandet gemmer på mange fortællinger, varierende flora og fauna, særlige steder, større byer og mindre landsbyer. Fra Skjern Å Stien skal der være sløjfer ud i landskabet, som binder steder og fortællinger i Ålandet sammen. Sløjferne vil gøre oplevelsen af at bevæge sig i Ålandet endnu stærkere og åbne landskabet for både besøgende og beboere.